КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО, МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

УДК 342.4

***З.В. Кузнєцова*,** канд.юрид.наук, доцент
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
кафедра конституційного права та правосуддя
Французький бульвар, 24/26, Одеса, 65058, Україна

ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ МЕХАНІЗМУ ВДОСКОНАЛЕННЯ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

Статтю присвячено визначенню етапів сучасного конституційного процесу в Україні. На основі тенденцій праворозуміння, новітніх досягнень вітчизняної науки конституційного права, аналізу його найновіших джерел зроблено спробу розкрити сутність політичної реформи у процесі практичної реалізації Конституції України.

Ключові слова: Конституція України, політико-правова реформа, конституційний процес, правова процедура, система влади.

Постановка проблеми. Перспективи подальшого розвитку України неможливі без переосмислення положень чинного Основного Закону для формування принципово нових конституційних засад розбудови демократичної, соціальної правової держави та гармонійно розвиненого громадянського суспільства.

Після прийняття Закону України «Про внесення змін до Конституції України» від 08 грудня 2004 року конституційна реформа залишається особливо актуальною з огляду на політичну, економічну, фінансову, правову нестабільність, яка вже не перший день знаходиться серед найактуальніших питань на порядку денному політичного життя держави.

Особливим завданням реформи є зміна ідеології державної діяльності, в якій пріоритетне місце має зайняти людина. Але в суспільстві нічого не зміниться на краще, доки влада не почне жити за правом, поважати право, ставити права людини понад усе не в деклараціях, а в щоденному житті. А для цього владі потрібно передусім навчитися поважати Конституцію.

З моменту, коли була прийнята Конституція і до сьогодні в Україні з'явилося дуже багато проектів конституційної реформи. Проекти змінювались, але сам процес внесення змін до Конституції затягувався у часі, оскільки ніхто з учасників політичного процесу не бажав поступатися владними повноваженнями.

Сучасний підхід до розробки Конституції потребує, щоб вона розроблялась при участі народу країни. А в основу новітньої конституційної доктрини має бути покладено три вихідні ідеї: по-перше, модернізацію системи стримувань та противаг між гілками влади; по-друге, забезпечення єдності виконавчої влади при збереженні її формування парламентом за результатами загальнонаціональних виборів; по-третє, розвиток народовладдя в Україні. Перед владою стоїть завдання перетворити пострадянську Україну на цивілізовану європейську державу, і сучасна Конституція повинна їй відповідати.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика реформування механізму вдосконалення Конституції України ставала предметом дослідження в роботах багатьох вітчизняних вчених та практиків, таких як: Євграфов П. Б., Тацій В. Я., Рудик П. А., Теліпко В., Шемшученко Ю., Князевич Р., Стрижак А., та багатьох інших вчених-правознавців.

Метою статті є аналіз найважливіших тенденцій і перспектив конституційної реформи для створення сучасних соціально-політичних передумов системи вітчизняного конституціоналізму.

Це припускає необхідність дослідження основних етапів механізму удосконалення Конституції України, аналіз ключових рішень і документів, які визначали зміст цих етапів,

© З.В. Кузнєцова, 2015

виділення основних суперечностей процесу реформації і вироблення рекомендацій теоретичного і практичного плану щодо їх подолання.

Виклад основного матеріалу. Політико-правова реформа вже кілька років поспіль є однією з центральних проблем політичного життя країни та привертає до себе значну суспільну увагу. Сучасний стан життєдіяльності держави дехто з науковців пов'язує з недосконалістю Конституційної реформи 2004 року. Вважаючи тим самим, що така реформа призвела до дисбалансу в розмежуванні повноважень законодавчої і виконавчої гілок влади. Інші вважають, що більшість сучасних політиків та політичних сил страждають на правовий нігілізм. Відсутність правової культури як всієї української нації так і окремих її представників відіграє ключову роль у нагнітанні політичної нестабільності в країні. Однак з точки зору законотворення Конституція країни повинна бути побудована таким чином, щоб звести до мінімуму можливість маніпулювання її засадами у будь-яких політичних конфліктах.

Процес реформування системи влади в Україні розпочався одразу ж після набуття нею незалежності й триває досі. До прийняття Конституції України 1996 р. цей процес був, скоріше, пошуком моделі організації влади, яка б могла найбільш органічно замінити попередню. Незважаючи на те, що Конституція отримала високу оцінку Венеціанської комісії «Демократія через право», у процесі практичної реалізації Основного Закону виникло багато проблем, які випливали з незавершеності формування правової бази політичної системи України. Адже в ньому фактично було закладено не баланс, а конфлікт виконавчої та законодавчої влади. Уряд практично не контролювався парламентом, а парламент не відчував відповідальності за дії уряду. Тому така модель влади не могла влаштовувати українське суспільство. І вже в 1997 р. було здійснено перші спроби конституційного реформування.

Конституція 1996 року була визнана однією з найдемократичніших у Європі. Положення розділів I «Загальні засади» та II «Права, свободи та обов'язки людини і громадянина», безперечно, відповідають міжнародним стандартам у галузі конституційного права. Водночас більшість інших розділів Основного Закону, положеннями котрих регламентується формування, повноваження та організація роботи органів державної влади, ще зберігають пережитки радянської командно-адміністративної системи. Особливо це стосується такої важливої складової громадянського суспільства, як місцеве самоврядування, котре, хоча й визнається та гарантується відповідно до статті 7 Конституції України, на практиці лишається цілком залежним від «милості» центральної влади [1, с. 22].

Дискусії щодо політичної реформи вперше було виведено на рівень законопроектів про внесення змін та доповнень до Конституції України у 1998 році, коли на розгляд парламенту винесли два законопроекти, в першому з яких пропонувалося скасувати розділи, що регулюють діяльність Президента та Конституційного Суду України [2], а в другому – фактично повернутися до радянської моделі державного правління шляхом розширення повноважень парламенту, запровадження інституту Президії Верховної Ради України та скасування посади Президента [3]. Ці законопроекти не були підтримані парламентом.

У 2000 р. за народною ініціативою було проведено всеукраїнський референдум з питань внесення змін до Конституції в частині організації політичної системи [4, ст. 68]. Хоча народ України дав ствердну відповідь на всі чотири поставлені запитання, жодного закону щодо внесення змін до Конституції України за наслідками референдуму не прийнято [5]. Парламент схвалив лише один пункт: Президент України отримав право достроково розпускати Верховну Раду.

Після виборів народних депутатів України 2002 р. наявна модель організації президентсько-парламентської форми влади вичерпала себе, постала потреба у сучасній формі державного устрою. Україна потребувала досконалішого інструмента управління національним розвитком. І українське суспільство намагалося його знайти.

Основним завданням змін до Конституції України було створення ефективної, політично відповідальної влади, гілки якої б не конфліктували чи конкурували між собою, а змагалися за кращу пропозицію для суспільства.

Лише в серпні 2002 р., після публічного виголошення Президентом України ідеї реформування, реформа почала набирати потужніших обертів. 26 грудня 2002 року утворено Тимчасову спеціальну комісію Верховної Ради з опрацювання проектів законів про внесення змін до Конституції України.

Протягом 2003–2004 років за ініціативою Президента України проведено «всенародне обговорення» проекту змін до Конституції. Це заклало підвалини формування нинішньої будови влади в Україні, яка була закріплена в грудні 2004 року, коли протистояння в суспільстві досягло критичної межі. Політичний консенсус призвів до появи 8 грудня 2004 року ухвалених парламентом змін до Конституції України [6, ст. 44], які передбачав проект закону, що всупереч вимогам статті 159 Конституції не був розглянутий Конституційним Судом України на предмет відповідності приписам її статей 157 та 158.

Українська практика застосування конституційних норм неодноразово ставала підґрунтям для ініціювання змін до Конституції України. У Верховній Раді України, починаючи з 28 червня 1996 року, до сьогодні було зареєстровано більше десятка проектів законів України про внесення змін до Конституції України. Окремі законопроекти передбачали виключно точкове вдосконалення тих чи інших положень Основного Закону, при цьому деякі з них мали на меті докорінно реформувати державу.

Як наслідок, до Конституції України було внесено зміни законами України від 8 грудня 2004 року № 2222-IV, від 1 лютого 2011 року № 2952-VI, від 19 вересня 2013 року № 586-VII, від 21 лютого 2014 року № 742-VII. Вважаємо за необхідне звернути увагу на зміст цих законів.

Законом України «Про внесення змін до Конституції України» від 08 грудня 2004 року № 2222-IV було запроваджено зміни до організації функціонування органів державної влади в Україні та привнесено до форми державного правління елементи парламентсько-президентської республіки. А саме: зміни до Конституції України передбачали суттєве посилення повноважень та ролі Верховної Ради України у системі «стримувань і противаг». Одночасно із запровадженням парламентського способу формування Кабінету Міністрів України було запропоновано окремі інші інструменти функціонування держави як парламентсько-президентської республіки. Разом з тим такі зміни не мали комплексного характеру, що стало предметом критики вітчизняними та міжнародними експертами. Зокрема, у Висновку Венеціанської Комісії від 10 – 11 червня 2005 року було висловлено ряд зауважень змістовного характеру до нової редакції Конституції України.

Стало очевидним, що конституційна реформа 2004 року створила неефективну владну вертикаль в державі. А системним недоліком такої реформи є порядок призначення та підпорядкування членів Кабінету Міністрів України. Внаслідок нового порядку зовнішня та внутрішня політика України опиняються в руках різних гілок влади.

Разом з тим, зазначені зміни було протиправно визнано неконституційними Рішенням Конституційного Суду України від 30 вересня 2010 року № 20-рп/2010. Конституційним Судом України було прийнято рішення про відновлення дії попередньої редакції норм Конституції України, тобто у редакції її прийняття 28 червня 1996 року [7].

У попередньому підсумку можна констатувати, що починаючи з моменту часткового набрання чинності змін до Конституції України – з січня 2006 року – механізм державної влади був суттєво розбалансований – виникло багато зайвих ускладнень у відносинах вищих органів влади, перманентно виникали політичні конфлікти, мали місце непорозуміння всередині органів державної влади, численні порушення Конституції з боку вищих органів державної влади.

Саме така ситуація змусила Президента України, як гаранта Конституції, Указом від 27 грудня 2007 року № 1294/2007 «Про Національну конституційну раду» та Указом Президента України від 18 лютого 2008 року № 139/2008 «Про склад Національної конституційної ради» створити в Україні Національну конституційну раду, основним завдання якої стала підготовка пропозицій щодо концепції системного оновлення конституційного регулювання та основних положень проекту нової редакції Конституції України та забезпечення їх громадського обговорення.

Президент України неодноразово підкреслював, що Національна конституційна рада повинна підготувати проект Конституції, який буде орієнтований не на задоволення короткочасних інтересів якоїсь персони або політичної сили, а сприятиме ефективнішій співпраці органів влади для виконання зобов'язань перед громадянами.

Але вже 22 жовтня 2009 року парламент відмовив у направленні на висновок до Конституційного Суду України проекту нової редакції Конституції України, напрацьованого Національною конституційною радою [8], і ця рада припинила свою діяльність.

Влада в Україні вже не раз демонструвала, що для своїх політичних інтересів готова ігнорувати положення Конституції. 30 вересня 2010 року відновлено дію Конституції України в редакції 1996 року на підставі Рішення Конституційного Суду у справі про дотримання процедури внесення змін до Конституції України від 08 грудня 2004 року.

Рішення про відновлення редакції норм Конституції України 28 червня 1996 року, прийняте Конституційним Судом України, стало предметом досить жорсткої й фахової критики як вітчизняних, так і міжнародних експертів. Так, на неприпустимість такого способу внесення змін до Конституції України було звернуто увагу Європейською Комісією «За демократію через право» (Венеціанською Комісією) у Висновку від 17 – 18 грудня 2010 року (CDL-AD(2010)044). Більше того, Венеціанською Комісією звернуто увагу на порушення легітимності органів державної влади в умовах відновлення редакції норм Конституції України 28 червня 1996 року.

Основний Закон держави потребував і потребує подальшого серйозного вдосконалення. Саме тому варто згадати Закон України «Про внесення змін до Конституції України щодо проведення чергових виборів народних депутатів України, Президента України, депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» від 1 лютого 2011 року № 2952-VI. Закон мав на меті вирішити неузгодженості у зв'язку із прийняттям зазначеного Рішення Конституційного Суду України від 30 вересня 2010 року № 20-рп/2010.

21 лютого 2011 року Указом Президента України створено Науково-експертну групу під головуванням першого Президента України Леоніда Кравчука, що мала «напрацювати пропозиції щодо механізму створення і діяльності Конституційної Асамблеї, а також проаналізувати концепції реформування Конституції України» [9]. Концепцію формування та організації діяльності Конституційної Асамблеї було схвалено 25 січня 2012 року [10]. З метою напрацювання пропозицій щодо змін до Конституції України, керуючись частиною другою статті 102 та відповідно до пункту 28 частини першої статті 106 Конституції України, Президент України Указом від 17.05.2012 р. № 328/2012 створює Конституційну Асамблею як спеціальний допоміжний орган при Президентові України [11].

Спираючись на зарубіжний досвід діяльності спеціальних органів установчої влади та сучасні політико-правові процеси в Україні, пропонується й у нас провести конституційну реформу через спеціальний орган установчої влади – Конституційну Асамблею України.

Однак на самому початку реалізація цього задуму видавалася доволі проблематичною. Тому і цей вітчизняний конституційний процес набув тривалого, еволюційного характеру. До речі, на це звернула увагу й Парламентська Асамблея Ради Європи, яка рекомендувала Україні інтенсивніше проводити підготовку до конституційної реформи та завершити її, не очікуючи результатів парламентських виборів жовтня 2012 року [12]. Діяльність Конституційної Асамблеї була припинена указом Президента України «Про ліквідацію Конституційної Асамблеї» від 01.12.2014 року № 901/2014.

Наступним кроком в механізмі вдосконалення Конституції України став прийнятий Верховною Радою Закон України «Про внесення змін до статті 98 Конституції України» від 19 вересня 2013 року № 586-VII, який був направлений виключно на реформування конституційно-правового статусу Рахункової палати.

До ключових моментів конституційної трансформації слід віднести ухвалення українським парламентом Закону України «Про відновлення дії окремих положень Конституції України» від 21 лютого 2014 року, де-факто повернувши дію Конституції України в редакції від 08 грудня 2004 року № 742-VII [13].

Саме суспільно-політичні процеси в Україні протягом листопада 2013 року – лютого 2014 року обумовили прийняття Верховною Радою України Закону України «Про відновлення дії окремих положень Конституції України». Цим Законом відновлено дію окремих положень Конституції України зі змінами, внесеними законами України від 08 грудня 2004 року № 2222-IV, від 1 лютого 2011 року № 2952-VI, від 19 вересня 2013 року № 586-VII. Таким чином, сьогодні діє Конституція України із врахуванням змін від 08 грудня 2004 року, що передбачає функціонування в Україні парламентсько-президентської форми державного правління.

Поверненням до Конституції в редакції 2004 року процес вдосконалення конституційних норм не завершується. Для подальшої трансформації Основного Закону Верховна Рада, відповідно до частини третьої статті 89 Конституції України, приймає постанову «Про утворення Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України з питань підготовки законопроекту про внесення змін до Конституції України» від 04.03.2014 року № 849-VII (далі ТСК). Її створення передбачено також пунктом 1 розділу II Коаліційної угоди.

ТСК «готує узгоджений законопроект про внесення змін до Конституції України з урахуванням висновків Венеціанської комісії». Таке її завдання відповідає і ст.85 Регламенту Верховної Ради України. А після включення Коаліційної угоди до Програми діяльності Кабінету Міністрів на 2015 рік, зазначені положення стали й частиною урядової Програми.

29 квітня 2014 року у Верховній Раді відбулося відкрите парламентське засідання у формі громадських слухань з питань обговорення внесення змін до Конституції України, які повинні забезпечити фундамент демократичних перетворень в нашій державі. Зміни до Конституції мають стосуватися трьох блоків: пошуку балансу влади на центральному рівні для вдосконалення парламентсько-президентської форми правління; децентралізації та наділення реальними повноваженнями органів місцевого самоврядування; реформування судової системи. Оскільки, і це вже стало очевидним, без розширення прав місцевого самоврядування неможливо побудувати сильні регіони і сильну країну. Відповідно, основною метою внесення змін до Конституції повинна бути не боротьба за владу, а розподіл влади для подолання й знищення політичної й економічної корупції, яка виникає за монополії на владу й ресурси, знайти баланс між повноваженнями Президента, Уряду й Парламенту.

Указом за № 119/2015 від 03 березня 2015 року Президент України, відповідно до пункту 28 частини першої статті 106 Основного Закону, утворив Конституційну Комісію як спеціальний допоміжний орган при Президентові. Основним завданням Комісії стало «внесення змін до Конституції вже у 2015 році, головним змістом яких повинна стати децентралізація влади» [14].

Таким чином, Комісія утворена з метою напрацювання узгоджених пропозицій щодо змін до Конституції України із залученням до цієї роботи представників різних політичних сил, громадськості, найкращих фахівців та найавторитетніших політиків вітчизняного та міжнародного експертного середовища, сприяння досягненню громадського та політичного консенсусу щодо вдосконалення конституційного регулювання суспільних відносин в Україні.

Загалом, якщо давати оцінку статусу та напряму діяльності парламентської і президентської комісій, то слід зауважити, що і статус і тематика роботи цих комісій однакова: підготовка узгоджених змін до Конституції України. Між тим, процес іде повільно, суперечливо, неузгоджено. Одним із проявів цього, є ініціювання паралельних конституційних комісій парламентом і Президентом, які практично ведуть до одного – гальмування конституційної реформи, в частині територіального устрою, місцевого самоврядування, місцевої виконавчої влади [15].

У Венеціанській комісії стурбовані тим що конституційна реформа в Україні проходить занадто повільно в той час як поправки до Конституції в частині децентралізації мають вступити в силу до кінця цього року.

Згідно Конституції, восени мають відбутись чергові місцеві вибори. Якщо доти змін в частині територіального устрою і місцевого самоврядування не буде, то вибори пройдуть згідно сучасної територіальної організації місцевого самоврядування, і реформи відтермі-

новується як мінімум, на п'ять років. Також конституційна реформа у частині децентралізації є частиною мінських домовленостей, які мають бути реалізовані ще цього року.

Висновки. Проблема ефективного функціонування органів публічного управління в Україні не може бути вирішеною без докорінного реформування конституційно-правового статусу та засад діяльності органів місцевого самоврядування та органів державної виконавчої влади в областях і районах. Необхідність розширення повноважень органів місцевого самоврядування базового рівня (села, селища, міста) та наділення їх відповідними фінансовими і матеріальними ресурсами є вкрай важливим й економічно доцільним. На актуальність цього питання неодноразово звертали увагу представники інститутів громадянського суспільства, органи місцевого самоврядування та їх об'єднання, вітчизняні науковці і практики конституціоналісти.

Органи місцевого самоврядування повинні отримати низку додаткових повноважень щодо організації належного вирішення питань місцевого значення, які можуть бути вирішеними найбільш ефективно саме на відповідному рівні. З точки зору політичної та соціальної доцільності, одночасно з відповідними повноваженнями органи місцевого самоврядування мають отримати належні правові механізми їх реалізації, а також необхідне матеріально-фінансове забезпечення.

Серед першочергових завдань, що їх має здійснити влада, це реформи в частині децентралізації, реформи в економічній, фінансовій, правоохоронній сферах, подолання корупції. На законодавчому рівні необхідно закріпити правові засади для успішної імплементації цих перетворень. Оскільки ризики, зумовлені нереформуванням країни, набагато більші для суспільства, ніж ризики від запровадження реформ. Є великі сподівання, що впровадження глибинних реформ забезпечить політичну й соціальну стабільність, створить передумови належної системи управління в державі.

Список літератури

1 Стрижак А. Конституційна реформа в Україні: передумови, мета та способи реалізації / А. Стрижак // Віче. – 2014. – № 23. – С. 21-31.

2. Про внесення змін до Конституції України (статті 10, 13, 36, 121, 122, розділ XII) [Електронний ресурс] : проект Закону України від 21 жовтня 1998 р. № 2181. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=4864

3. Про внесення змін і доповнень до Конституції України [Електронний ресурс] : проект Закону України від 22 грудня 1998 р. № 2339. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/ webproc 4_1?pf3511=5217

4. Про проголошення всеукраїнського референдуму за народною ініціативою : Указ Президента України від 15 січня 2000 р. № 65/2000 // Офіц. вісник України. – 2000. – № 3. – Ст. 68.

5. Про підсумки всеукраїнського референдуму 16 квітня 2000 р. [Електронний ресурс] : повідомлення Центральної виборчої комісії від 25 квітня 2000 р. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n000235900

6. Про внесення змін до Конституції України : Закон України від 8 грудня 2004 р. № 2222-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 2. – Ст. 44.

7. Рішення Конституційного Суду України № 20рп/2010 від 30 вересня 2010 р. у справі за конституційним поданням 252 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про внесення змін до Конституції України» № 2222-IV від 8 грудня 2004 р. (справа про додержання процедури внесення змін до Конституції України) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v020p71010

8. Про внесення змін до Конституції України [Електронний ресурс] : проект Закону України від 31 березня 2009 р. № 4290. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=4290&skl=7

9. Про підтримку ініціативи щодо створення Конституційної Асамблеї [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 21 лютого 2011 р. № 224/2011. – Режим доступу: http://www.president.gov.ua/documents/13153.html

10. Питання формування та організації діяльності Конституційної Асамблеї [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 25 січня 2012 р. № 31/2012. – Режим доступу: http://www.president.gov.ua/documents/14411.html

11. Про Конституційну Асамблею [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 17 травня 2012 р. № 328/2012. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/328/2012

12. Резолюція № 1862 (2012) Парламентської асамблеї Ради Європи «Функціонування демократичних інститутів в Україні» від 26 січня 2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_a57

13. Про відновлення дії окремих положень Конституції України [Електронний ресурс] : Закон України від 21 лютого 2014 р. № 742VII. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/74218
14. Про Конституційну комісію [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 3 березня 2015 р. № 119/2015. – Режим доступу: http://www.president.gov.ua/documents/19018.html
15. Борис Беспалий. Конституційна комісія як гальмо конституційної реформи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://radaprogram.org/experts/3-konstytuciyna-komisiya-yak-galmo-konstytuciynoyi-reformy

Стаття надійшла 20.04.2015 р.

З.В. Кузнецова, канд. юрид. наук, доцент
Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова
кафедра конституционного права и правосудия
Французский бульвар, 24/26, Одесса, 65058, Украина

ПОЛИТИКО-ПРАВОВЫЕ ПОЛОЖЕНИЯ МЕХАНИЗМА УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ КОНСТИТУЦИИ УКРАИНЫ

Резюме

Статья посвящена рассмотрению этапов современного конституционного процесса в Украине. На основании тенденций правопонимания, новейших достижений отечественной науки конституционного права, анализа его современных источников осуществлена попытка раскрыть сущность политической реформы в процессе практической реализации Конституции Украины.

Ключевые слова: Конституция Украины, политико-правовая реформа, конституционный процесс, правовая процедура, система власти.

Z.V. Kyznetcova**,** Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor
Odessa I. I. Mechnikov National University
the Department of Constitutional Law and Justice
Frantsuzskiy Boulevard, 24/26, Odessa, 65058, Ukraine

POLITICAL AND LEGAL FRAMEWORK MECHANISM TO IMPROVE THE CONSTITUTION OF UKRAINE

Summary

The article is devoted to the modern stage of the constitutional process in Ukraine. Based on the trends of thinking, new achievements of native science of constitutional law, latest analysis of its sources, the article attempts to discover the essence of political reform in the practical implementation of the Constitution of Ukraine.

Key words: Constitution of Ukraine, political and legal reform, constitutional process, the legal procedure, the system power.